

Sammanträdesprotokoll för valnämnden 2022-11-07

Datum och tid: 2022-11-07 kl. 18:00–18:55
Plats Kommunhuset i Tumba, plan 4, Mälaren

Utses att justera Presidiet
Datum för justering: Onsdagen den 9 november
Plats för justering Digital justering

Sekreterare: _____ § 42 – 45
Håkan Hultgren

Ordförande: _____
Lars-Göran Liljedahl (S)

Justerare: _____
Camilla Jägemalm (TUP)

Se protokollets sista sida för digitala signaturer.

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Nämnd	Sammanträdesdatum
Valnämnden	2022-11-07
Anslaget den	Nedtas den
2022-11-10	2022-12-02
Förvaringsplats för protokollet	
Process: 1.1.3.1 - Hantera nämndprocess med underprocesser	
Dnr: VALN/2021:00015	

Närvarolista

Ledamöter

Lars-Göran Liljedahl (S), ordförande
Camilla Jägemalm (TUP), vice ordförande
Robert Nuse (S), t.jg. ersättare för Lotta Arnesson (S)
Ulf Hjalmarsson (M)
Sergius Peter Himmelving (SD)
Bo Claesson (KD)
Elisabeth Nordin Nobuoka (MP) § 42

Ersättare

Jimmy Baker (M)
A Camilla Frejman (KD)
Gunilla Wolfbrandt (L)
Dzintra Bergström (C)

Övriga deltagare

Thomas Jansson, kanslichef

Innehållsförteckning

Ärende för beslut	
Utvärdering av genomförandet av allmänna val 2022	§ 42/2022
Sammanträdesordning för valnämnden 2023	§ 43/2022
Anmälningssärenden	§ 44/2022
Delegationsärenden	§ 45/2022

§ 42

Utvärdering av genomförandet av allmänna val 2022 VALN/2022:00021

Beslut

1. Valnämnden beslutar att notera informationen till protokollet
2. Valnämnden beslutar att uppdra till kommunledningsförvaltningen, kanslienheten, att ta fram en åtgärdsplan utifrån rekommendationerna i utvärderingsrapporten i syfte att säkerställa hög kvalitet och säkerhet vid genomförandet av val, samt att denna presenteras för valnämnden vid nämndens första sammanträde våren 2023.
3. Valnämnden beslutar att uppdra åt kommunledningsförvaltningen, kanslienheten, att i arbetet med att ta fram en åtgärdsplan inkluderar rutiner för utvärdering av val.
4. Valnämnden beslutar att uppdra åt kommunledningsförvaltningen, kanslienheten, att genomföra en utvärdering av arbetet inför valet till EU-parlamentet 2024 och att arbetet påbörjas snarast.

Sammanfattning

Valnämnden beslutade den 5 september 2022 att genomförandet av de allmänna valen 2022 ska utvärderas.

Kommunledningsförvaltningen har anlitat Ramboll för att genomföra utvärderingen. Utvärderingen utgår från intervjuer och dokumentstudier och har sammanställts i en rapport.

Av rapporten framgår ett antal slutsatser och rekommendationer. För att dessa ska tas om hand och leda till att processen för genomförande av allmänna val utvecklas och förbättras föreslår kommunledningsförvaltningen att valnämnden ger kanslienheten i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan. Åtgärdsplanen presenteras för valnämnden under våren 2023.

I debatten yttrar sig Sergius Peter Himmelving (SD), Camilla Frejman (KD), Elisabeth Nordin Nobouka (MP), Gunilla Wolfbrandt (L), Jimmy Baker (M), Camilla Jägemalm (TUP) och Bo Claesson (KD).

Yrkande

Elisabeth Nordin Nobouka (MP) lämnar ett yrkande, [bilaga 1](#).

Ordföranden föreslår att ordförandeförslagets punkt 2 revideras och förtydligas i enlighet med yrkandets punkt 2 och att yrkandets punkt 3 och 6 infogas i ordförandeförslaget.

Camilla Jägemalm (TUP) föreslår att valnämnden beslutar i enlighet med det reviderade ordförandeförslaget.

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag till beslut, yrkandet från Elisabeth Nordin Nobouka (MP) och det reviderade ordförandeförslaget. Ordföranden finner att valnämnden beslutar enligt det reviderade ordförandeförslaget.

Särskilt yttrande

Elisabeth Nordin Nobouka (MP), lämnar ett särskilt yttrande, [bilaga 2](#).

§ 43

Sammanträdesordning för valnämnden 2023 VALN/2022:00026

Beslut

Valnämnden beslutar att nämnden ska sammanträda vid följande datum och tider under 2023:

2023-03-27 kl. 18:00

2023-09-11 kl. 18:00

2023-11-13 kl. 18:00

Sammanfattning

Valnämnden sammanträdestider följer i regel hålltiderna för årsredovisning och budget, med undantag för valår då nämnden sammanträder mer frekvent för att hantera ärenden kopplat till valprocessen. År 2023 är ett mellanvalsår. Ordföranden föreslår därför att valnämnden sammanträder vid nedanstående datum och tider 2023:

2023-03-27 kl. 17:00

2023-09-11 kl. 17:00

2023-11-13 kl. 17:00

I debatten yttrar sig Jimmy Baker (M), Bo Claesson (KD), Robert Nuse (S) och Ulf Hjalmarsson (M).

Yrkande

Ordföranden föreslår att ordförandeförslaget revideras till att sammanträdestid ska anges till kl. 18:00.

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är det reviderade ordförandeförslaget. Ordföranden finner att valnämnden beslutar enligt förslaget.

§ 44

Anmälningssärenden

Beslut

Valnämnden tar del av informationen.

Sammanfattning

Följande ärenden anmäls:

Protokoll från vallokaler översända från Länsstyrelsen i Stockholm 2022-10-06, Dnr VALN/2022:00025

Länsstyrelsen i Stockholms protokoll 2022-09-27 över slutlig sammanräkning till kommunfullmäktige, Dnr KS/2022:00609

Länsstyrelsen i Stockholms beslut 2022-10-05 om rättelse enligt § 36 förvaltningslagen, valbar kandidat, Dnr KS/2022:00609

§ 45

Delegationsärenden

Inga delegationsärenden finns att rapportera.

Yttrande

Valnämnden tar idag emot en utvärdering av de allmänna valen 2022. I sammanhanget saknar jag en utvärdering av själva utvärderingsförfarandet och dess konsekvenser.

Utvärdering är ett viktigt redskap för att förbättra offentlig verksamhet och se till att skattemedel används på bästa sätt. Här handlar det även om att värna allmänhetens förtroende för vår demokrati där vår förmåga att genomföra säkra val på ett effektivt sätt är avgörande. Betydelsen av en utvärdering som bidrar till att Botkyrka kommuns arbete med genomförande av val förbättras kan därför inte nog betonas.

Förfarandet

Vad gäller det aktuella utvärderingsuppdraget framgår att uppdragsbeskrivningen var färdig när Valnämnden fattade beslut om utvärdering den 5 september. Offertförfrågan är dock daterad 29 september, 18 arbetsdagar efter beslut. Med sista svarsdag 7 oktober och önskad start 11 oktober fanns begränsad möjlighet att få in alternativ. Ramboll bekräftade ordern den 14 oktober och leverans var avtalad till 3 november. Det framstår därmed som att utvärderaren hade 15 arbetsdagar på sig.

Vid årets val fanns allvarliga brister. Det handlar om allt från dålig organisation i vallokaler (varför inte låta två distrikt dela på tillgängliga valedelsställ för effektivt nyttjande och minskad kö och irritation?) till slarv i förtidsröstningslokal och att kansliet inte följde Valmyndigheternas instruktioner. Bristerna vid förtidsröstning och på kansliet ledde till upp mot 30 "döda" röster. Min bedömning är att vare sig detta eller de långa köerna påverkade valresultatet men bristande säkerhet äventyrar medborgarnas förtroende för demokratin vilket är mycket allvarligt i sig då det kan komma att påverka kommande val. Det är därför mycket viktigt att utvärderingen av valets genomförande ger ett användbart resultat. Med den knappa tid som gavs för den aktuella utvärderingen var det inte möjligt och det tycker jag är bekymmersamt. Inte minst då genomförts efter varje val sedan lång tid tillbaka. Det förefaller finnas ett behov av att även se över rutinerna för utvärdering av val.

Konsekvenser

Den korta tiden utvärdering har begränsat möjligheten att samla relevant information. Det handlar bland annat om kort svarstid för fritidspolitikerna i valnämnden, att det saknas uppgifter om vad som skulle uppnås med olika insatser och att utvärderaren inte verkar ha haft tillgång till gällande styrdokument.

Utan all information blir bilden ofullständig, utan styrdokument och tydliga mål med insatser saknas bedömningskriterier att mäta resultatet emot. Det har därför inte funnits förutsättningar att genomföra någon utvärdering i egentlig mening och enbart en sammanställning av åsikter. Detta begränsar värdet av utvärderingen liksom hur stora växlar man kan dra på resultatet. Det är viktigt att ha detta i åtanke i arbetet med att ta fram en åtgärdsplan men även inför framtida beställningar av utvärderingar. Det är min uppfattning att ett ansvarsfullt användande av skattemedel innefattar att ge förutsättningar som maximerar värdet för kommunen och i förlängningen medborgarna.

Styrning

I rapporten beskrivs en oklar ansvarsfördelning mellan dels politik och tjänstemannaorganisation, dels mellan olika nämnder, dels mellan enskilda medarbetare och verksamhetschef. Allt detta är dock tydligt reglerat. De styrdokument som är relevanta är Valnämndens reglemente och delegationsordning, Kommunstyrelsens reglemente samt Botkyrka kommuns Strategi för demokrati och delaktighet. Av dessa framgår tydligt vem som har ansvar för styrning respektive genomförande samt vad olika nämnder har ansvar för när det till exempel gäller ökat valdeltagande. Det är mot dessa

styrdokument de åsikter om oklarheter som rapporten beskriver ska värderas. Oklarheterna kan ha två orsaker. Antingen är det efterlevnaden av styrdokumenten som brister, kanske på grund av en bristande förståelse för arbete i en politiskt styrd organisation, eller finns det brister i styrdokumenten som då behöver revideras. Vilket det är – eller om det är båda – ger utvärderingen inte svar på. Oklarheterna kring ansvar behöver därför klargöras.

Bästa förutsättningarna för att en utvärdering ska bli verkligt användbar är att den initieras tidigt så utvärderaren har möjlighet att följa hela processen. Genom att börja med att klargöra vilket resultat olika insatser förväntas få fungerar en sådan utvärdering även som hjälp redan innan en insats genomförs. Genom att klargöra arbetets mål och hur man tänkt nå dit blottläggs luckor i ”tänket” och kan täppas till långt innan de lett till en kris. En utvärdering av kommande EU-val som initieras redan nu kan därmed även vara stöd i arbetet med att ta fram en åtgärdsplan.

Arbetsmiljö

I rapporten framkommer brister i arbetsmiljön på valkansliet som inte åtgärdats och som därför påverkat genomförandet av valet. Detta är allvarligt. Politiken har fastställt rutiner som ska säkerställa att sådant inte sker men utvärderingen ger inte svar på varför inte detta räckt till, det vill säga om det brister i rutinerna i sig eller i dess efterlevnad. Även detta behöver klarläggas, både för omsorgen om medarbetarnas skull och för att säkerställa bästa genomförande av val.

Rapportens slutsatser, Valnämndens räkning

Slutligen vill jag anmäla att jag inte delar rapportens slutsats att onsdags- och torsdagsräkningen fungerade väl. Valnämnden fick ingen instruktion om hur räkningen skulle gå till och enskilda ledamöter med erfarenhet fick därför rycka in och instruera. Framför allt äventyrades rättssäkerheten då medarbetare från KLF under torsdagen togs in att räkna helt utan utbildning för detta. Vi övriga fick agera handledare istället för att räkna, det var det trångt och stökigt vid borden och väldigt pratigt. Räkningen försvarades för alla och trängseln, röran och ljudnivån innebar en stor risk för felräkning och att röstsedlar kom bort. Det är min fasta övertygelse att det hade varit bättre, och billigare, att låta oss som har lång erfarenhet räkna ostörda. Allra bäst användning av resurser hade varit att ta in några av dessa medarbetare under tisdagen för sortering av förtidsrösterna.

Elisabeth Nordin Nobuoka, Miljöpartiet

Tilläggsyrkande

Punkt 2

”i syfte att säkerställa hög kvalitet och säkerhet vid genomförandet av val, samt att denna presenteras för Valnämnden vid sammanträdet den 27 mars 2023.”

Punkt 3

Valnämnden beslutar att uppdra åt kommunledningsförvaltningen, kanslienheten, att i arbetet med att ta fram en åtgärdsplan inkluderar rutiner för utvärdering av val.

Punkt 4

Valnämnden beslutar att uppdra åt kommunledningsförvalningen, kanslienheten, att utreda orsakerna till oklarheterna kring ansvar och styrning och återkomma till nämnden med redovisning och förslag på hur dessa kan åtgärdas.

Punkt 5

Valnämnden beslutar att uppdra åt kommunledningsförvalningen, kanslienheten, att utreda orsakerna till att fastställda rutiner för att motverka problem i arbetsmiljön inte fungerat och återkomma till nämndens nästa sammanträde med redovisning och åtgärdsförslag.

Punkt 6

Valnämnden beslutar att uppdra åt kommunledningsförvalningen, kanslienheten, att genomföra en utvärdering av arbetet inför valet till EU-parlamentet 2024 [formulering om att det ska starta snarast].

Yttrande, punkt 42, Valnämndens sammanträde 7 november 2022

Valnämnden tar idag emot en utvärdering av de allmänna valen 2022. I sammanhanget saknar jag en utvärdering av själva utvärderingsförfarandet och dess konsekvenser.

Utvärdering är ett viktigt redskap för att förbättra offentlig verksamhet och se till att skattemedel används på bästa sätt. Här handlar det även om att värna allmänhetens förtroende för vår demokrati där vår förmåga att genomföra säkra val på ett effektivt sätt är avgörande. Betydelsen av en utvärdering som bidrar till att Botkyrka kommuns arbete med genomförande av val förbättras kan därför inte nog betonas.

Förfarandet

Vad gäller det aktuella utvärderingsuppdraget framgår att uppdragsbeskrivningen var färdig när Valnämnden fattade beslut om utvärdering den 5 september. Offertförfrågan är dock daterad 29 september, 18 arbetsdagar efter beslut. Med sista svarsdag 7 oktober och önskad start 11 oktober fanns begränsad möjlighet att få in alternativ. Ramboll bekräftade ordern den 14 oktober och leverans var avtalad till 3 november. Det framstår därmed som att utvärderaren hade 15 arbetsdagar på sig.

Vid årets val fanns allvarliga brister. Det handlar om allt från långa köer på grund av dålig organisation i vallokaler till slarv i förtidsröstningslokal och bristande efterlevnad av Valmyndighetens anvisningar om felsända förtidsröster som ledde till upp mot 30 "döda" röster. Min bedömning är att vare sig detta eller de långa köerna påverkade valresultatet men bristande säkerhet äventyrar medborgarnas förtroende för demokratin vilket är mycket allvarligt i sig och även kan komma att påverka kommande val. Det var därför väldigt viktigt att utvärderingen av valets genomförande skulle ge ett användbart resultat. Med den knappa tid som gavs kunde den dock bara få ett begränsat värde. Att utvärderingen av en så central och viktig insats som val inte ges bättre förutsättningar är bekymmersamt, inte minst då sådana genomförts under lång tid. Det förefaller därför finnas ett behov att se över rutinerna för utvärdering av val.

Konsekvenser

Den korta tiden för utvärdering har begränsat möjligheten att samla relevant information. Det handlar bland annat om kort svarstid för fritidspolitikerna i valnämnden, att det saknas uppgifter om vad som skulle uppnås med olika insatser och att utvärderaren inte verkar ha haft tillgång till gällande styrdokument.

Utan all information blir bilden ofullständig, utan styrdokument och tydliga mål med insatser saknas bedömningskriterier att mäta resultatet emot. Det har därför inte funnits förutsättningar att genomföra någon utvärdering i egentlig mening utan enbart en sammanställning av åsikter. Detta begränsar värdet av utvärderingen liksom hur stora växlar man kan dra på resultatet. Det är viktigt att ha detta i åtanke i arbetet med att ta fram en åtgärdsplan men även inför framtida beställningar av utvärderingar. Skattemedel måste användas ansvarsfullt och då är det avgörande att den som anlitas att utvärdera hur de används ges bästa möjliga förutsättningar att leverera ett verkligt användbart resultat.

Styrning

I rapporten beskrivs en oklar ansvarsfördelning mellan dels politik och tjänstemannaorganisation, dels mellan olika nämnder, dels mellan enskilda medarbetare och verksamhetschef. Fördelning av ansvar är reglerat i styrdokument: Valnämndens reglemente och delegationsordning, Kommunstyrelsens reglemente samt Botkyrka kommuns Strategi för demokrati och delaktighet. Det är mot dessa styrdokument de uppgivna oklarheterna ska värderas. De kan ha två orsaker; Antingen är det efterlevnaden av styrdokumentet som brister, kanske på grund av en bristande förståelse för arbete i en politiskt styrd organisation, eller finns det brister i styrdokumentet. Vilket det är som behöver åtgärdas ger utvärderingen inte svar på och skälet till oklarheterna kring ansvar behöver därför klargöras.

Bästa förutsättningarna för att en utvärdering ska bli verkligt användbar är att den initieras tidigt så utvärderaren har möjlighet att följa hela processen. Genom att börja med att klargöra vilket resultat olika insatser förväntas få fungerar en sådan utvärdering även som hjälp redan innan en insats genomförs. När målet och hur man tänkt nå dit tydliggörs blottläggs luckor i ”tänket” som kan täppas till långt innan de lett till en kris. En utvärdering av kommande EU-val som initieras redan nu kan därmed även vara till stöd i arbetet med att ta fram en åtgärdsplan för bättre genomförande av val.

Arbetsmiljö

I rapporten framkommer att brister i arbetsmiljön på valkansliet inte åtgärdats i tid och därför påverkat genomförandet av valet. Detta är allvarligt. Politiken har fastställt rutiner som ska säkerställa en god arbetsmiljö men utvärderingen ger inte svar på varför dessa inte räckt till, det vill säga om det brister i rutinerna i sig eller i dess efterlevnad. Även detta behöver klarläggas så åtgärder sätts in på rätt ställe, både för omsorgen om medarbetarnas skull och för att säkerställa bästa genomförande av val.

Rapportens slutsatser, Valnämndens räkning

Slutligen vill jag anmäla att jag inte delar rapportens slutsats att onsdags- och torsdagsräkningen fungerade väl. Även där fanns brister. Valnämnden fick ingen instruktion om hur räkningen skulle gå till och enskilda ledamöter med erfarenhet fick därför rycka in och instruera. Framför allt äventyrades rättssäkerheten då medarbetare från Kommunledningsförvaltningen under torsdagen togs in att räkna helt utan utbildning för detta. Valnämndens ledamöter fick ägna tid åt att agera handledare istället för att räkna, det var trångt och stökigt vid borden och väldigt pratigt. Räkningen försvårades för alla och trängseln, röran och ljudnivån innebar en risk för felräkning och att röstsedlar kom bort. Min uppfattning är att det hade varit säkrare och bara tagit marginellt längre tid att låta dem med utbildning och lång erfarenhet räkna ostörda. En bättre användning av personalresurserna hade varit att i stället ta några av dessa medarbetares tid i anspråk under tisdagen för sortering av förtidsrösterna.

Elisabeth Nordin Nobuoka, Miljöpartiet

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN: LARS GÖRAN LILJEDAHL
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID: _0550dd1ab2448bfabb98b9490530d0c39b
DATUM & TID: 2022-11-09 11:35:26 +01:00

NAMN: HÅKAN HULTGREN
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID: _0953a01648d63e388f53a59fceb0a6007
DATUM & TID: 2022-11-09 12:55:34 +01:00

NAMN: Ingrid Camilla Jägemalm
IDENTIFIKATIONSTYP: Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID: _055de90b52b4b0e67f2132520d44c8b080
DATUM & TID: 2022-11-09 16:19:24 +01:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2022-11-09 16:19:31 +01:00
Ref: 53428SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)